

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

24.11.2022. Nr. 1.7-2/1133

Uz 30.08.2022. Nr.1-7.1/22/2043

Ķekavas novada pašvaldībai

Par SIA „ĶEKAVAS SADZĪVES SERVISA CENTRS”

Konkurences padome (turpmāk - KP) ir saņēmusi Ķekavas novada pašvaldības pavadvēstuli, kurā lūgts KP sniegt atzinumu par pašvaldības līdzdalības saglabāšanu SIA „ĶEKAVAS SADZĪVES SERVISA CENTRS”, tai pievienoto juridisko un ekonomisko izvērtējumu par SIA „ĶEKAVAS SADZĪVES SERVISA CENTRS” sniegtajiem pakalpojumiem (turpmāk – Izvērtējums) un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras¹ (turpmāk – LTRK) un Ķekavas novada uzņēmēju padomes² (turpmāk – ĶNUP) sniegtos viedokļus. Tāpat pavadvēstulei pievienots pašvaldības sagatavots rīcības plāns par turpmāko nepieciešamo darbību veikšanu, lai novērstu iespējamus pārkāpumus (turpmāk – Rīcības plāns).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskajai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības izvērtējumu, ietverot arī ekonomisko izvērtējumu, un konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā VPIL 88. panta otrajā daļā noteikto, KP sniegs viedokli (atzinumu) par pašvaldības veiktā Izvērtējuma atbilstību VPIL 88.panta noteikumiem.

¹ LTRK ieskatā, publiska pārvalde var iesaistīties komercdarbībā, ja tā apsaimnieko valsts interesēm nozīmīgus stratēģiskos aktīvus un/vai tiek novērsta tirgus nepilnība. LTRK aicina pašvaldību regulāri vērsties pie privātā sektora pārstāvjiem, lai pārliecinātos par to interesi un iespējām nodrošināt konkrētos pakalpojumus. LTRK rīcībā esošā informācija liecina, ka privātais sektors būtu ieinteresēts sniegt vismaz dažus no kapitālsabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem.

² ĶNUP norādīja, ka kvalitatīva atzinuma sagatavošanai ir nepieciešams vairāk laika un resursu nekā ĶNUP uz konkrēto brīdi bija pieejami. Vienlaikus ĶNUP aicināja pašvaldību ar to nākotnē sadarboties, sagatavot, izstrādāt un ieviest plānu/stratēģiju turpmākai ĶNUP līdzdalībai lēmumu pieņemšanā un atzinumu sagatavošanā.

No Izvērtējuma satura secināms, ka SIA „ĶEKAVAS SADZĪVES SERVISA CENTRS” pamatdarbība sastāv no šādiem pakalpojumiem:

- 1) ceļu, ielu un ietvju³ periodiskās uzturēšanas pakalpojumi;
- 2) elektroinstalācijas ierīkošanas un uzturēšanas pakalpojumi⁴;
- 3) labiekārtošanas pakalpojumi⁵ (tiek sniegti pašvaldībai, tās iedzīvotājiem un uzņēmumiem);
- 4) ceļu, ielu un laukumu ikdienas uzturēšanas pakalpojumi⁶ (tiek sniegti pašvaldībai, tās iedzīvotājiem un uzņēmumiem);
- 5) īpašuma⁷ iznomāšanas un pārvaldīšanas pakalpojumi;
- 6) telpu atjaunošanas būvdarbu un remonta pakalpojumi.

Tāpat no Izvērtējuma satura secināms, ka kapitālsabiedrība kā papildu pakalpojumus sniedz:

- 1) asenizācijas pakalpojumus;
- 2) traktortehnikas un autotransporta pakalpojumus (tiek sniegti pašvaldībai, tās iedzīvotājiem un uzņēmumiem).

KP pēc iepazīšanās ar Izvērtējumā norādīto informāciju par kapitālsabiedrības pamatdarbību un sniegtajiem papildu pakalpojumiem atzīst, ka tā nav guvusi pārliecību par to atbilstību VPIL 88. panta nosacījumiem.

KP ieskatā, konkrēta pakalpojuma noteikšana par stratēģiski svarīgu ir atzīstama tikai par vienu no priekšnoteikumiem, lai atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktam publiskai personai būtu tiesisks pamats sniegt šādu pakalpojumu, piemērojot tiesību normā paredzēto izņēmumu. Lai pamatotu šādu izņēmumu, likums (VPIL 88. panta otrā daļa) nosaka, ka publiskai personai ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir pienākums veikt paredzētās rīcības izvērtējumu, t.sk. ekonomisko izvērtējumu, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams sasniegt šā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus.

KP ieskatā, Izvērtējumā nav pilnvērtīgi pamatots, kāpēc konkrēto pakalpojumu sniegšanu nebūtu iespējams nodrošināt ar citiem līdzekļiem, piemēram, ar pašvaldībā vai tuvākajās administratīvajās teritorijās esošajiem privātajiem tirgus dalībniekiem, izsludinot publiskos iepirkumus.

Minēto secinājumu vēl vairāk apstiprina Izvērtējumā norādītā informācija par citās pašvaldībās, t.sk. Pierīgā, esošo praksi. Piemēram, attiecībā uz ceļu un ielu uzturēšanas pakalpojumiem Izvērtējumā⁸ norādīts, ka no Pierīgas pašvaldībām publiskos iepirkumus dažādiem ceļu un ielu uzturēšanas darbiem 2021. un 2022.gadā bija izsludinājušas Ādažu, Mārupes, Salaspils, Olaines un Ropažu pašvaldības.

KP rīcībā esošā informācija liecina, ka aktuālā tendence ir konkrētā pakalpojuma nodošana privātajiem tirgus dalībniekiem, kuri tiek izvēlēti publiskā iepirkuma procedūras rezultātā. Uz minēto norāda ne tikai Izvērtējumā atspoguļotā statistika, bet arī, piemēram, Satiksmes ministrijas izstrādātais konceptuālais ziņojums „Par valsts autoceļu ikdienas uzturēšanas tirgus atvēršanu no 2021. gada”, kurā pausta nostāja par nepieciešamību veikt

³ T.sk. piegulošo teritoriju (ceļu nomales, grāvji, nogāzes un laukumi) kopšana.

⁴ Kas sevī ietver pašvaldības ielu apgaismojuma, spēka un sadales tīklu ierīkošanu, remontu un uzturēšanu, ielu apgaismes ķermeņu uzstādīšanu, nomaiņu, remontu, stabu un kabeļu izbūvi un uzturēšanu, sadales skapju un automātikas apkalpošanu, kā arī pašvaldības elektroenerģijas patēriņa uzskaites ikmēneša fiksāciju.

⁵ Pašvaldības kapu teritoriju, kā arī atpūtas un sabiedrisko zonu teritoriju kopšana un uzturēšana, meliorācijas grāvju tīrīšana un padziļināšana, koku, krūmu vai to daļu izzāģēšana un apzāģēšana, celmu izrakšana, kā arī zemsedzes atjaunošana, pašvaldības teritoriju, zaļo zonu, kā arī latvāņu audžu plaušana.

⁶ Kas sevī ietver cietā seguma ceļu un laukumu atbrīvošanu no smiltīm, lapām, zariem, sniega un ledus.

⁷ Zeme un ēkas Ausekļa ielā 10 un 10A, Ķekavas pagastā, Ķekavas novadā.

⁸ Izvērtējuma 23.lappusē.

tirgus atvēršanu un iepirkt pakalpojumu brīvas konkurences apstākļos.⁹

Līdzīga informācija norādīta arī attiecībā uz ielu apgaismojuma apsaimniekošanas pakalpojumiem, proti, Izvērtējumā¹⁰ norādīts, ka daudzas Latvijas pašvaldības konkrēto pakalpojumu nodrošināšanai organizē publiskos iepirkumus, piemēram, 2021. un 2022. gadā publiskos iepirkumus bija izsludinājušas Alūksnes, Valkas, Kuldīgas, Cēsu, Talsu, Dobeles, Balvu, Limbažu, Jelgavas, Smiltenes, Siguldas, Raunas, Skrundas, Saldus, Ogres un Tukuma novada, arī Rēzeknes un Jelgavas pilsētu pašvaldības. No Pierīgas reģiona pašvaldībām regulārus publiskos iepirkumus pilsētas apgaismojuma tīklu uzturēšanai organizē Olaines novada pašvaldība.

Tāpat Izvērtējumā¹¹ norādīts, ka kapitālsabiedrība nav vienīgais labiekārtošanas pakalpojumu sniedzējs pašvaldībā un telpu remontu pakalpojumus Latvijā kopumā sniedz ievērojams skaits pakalpojumu sniedzēju, tādējādi nav pamats uzskatīt tirgus nepilnības pastāvēšanu.

Pastāvot minētajiem apstākļiem, KP ieskatā, pirmšķietami nav konstatējama kapitālsabiedrības pamatdarbības un sniegto papildu pakalpojumu atbilstība VPIL 88. panta pirmajai daļai, līdz ar to kapitālsabiedrībai būtu jāatturas no konkrēto pakalpojumu sniegšanas, savukārt pašvaldībai konkrēto pakalpojumu pieejamību būtu jānodrošina ar publisko iepirkumu palīdzību. Ja pašvaldībai ir bažas par daļēju tirgus nepilnību, tā var vērtēt nepieciešamību pārejas periodā daļēji saglabāt SIA „ĶEKAVAS SADZĪVES SERVISA CENTRS” kapacitāti pakalpojuma sniegšanā, lai nepieciešamības gadījumā nodrošinātu pakalpojuma nepārtrauktību, vienlaikus organizējot iepirkumu privātā sektora pakalpojumu sniedzējiem un kapitālsabiedrībai nodrošinot nepieciešamo konkrēto pakalpojumu kontroles un uzraudzības funkcijas.

Attiecībā uz kapitālsabiedrības sniegtajiem asenizācijas pakalpojumiem, saskaņā ar pašvaldības mājaslapā¹² norādīto informāciju, konkrētos pakalpojumus pašvaldības teritorijā, izņemot SIA „ĶEKAVAS SADZĪVES SERVISA CENTRS” sniedz vēl septiņi citi komersanti, līdz ar to nav konstatējama tirgus nepilnība un kapitālsabiedrībai būtu jāatturas no šo pakalpojumu sniegšanas.

KP piekrīt Izvērtējumā ietvertajai rekomendācijai veikt šķirtu grāmatvedības uzskaiti katram no kapitālsabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem, izstrādāt pašizmaksas aprēķināšanas metodiku un attiecīgi pārskatīt kapitālsabiedrības sniegto pakalpojumu cenas, kā arī Rīcības plānā ietvertajam priekšlikumam kapitālsabiedrības valdei izstrādāt kārtību publisko iepirkumu veikšanai (atbilstoši Publisko iepirkumu likumā noteiktajam) vai nodot iepirkumu veikšanu centralizētai pašvaldības iepirkumu komisijai.

Tāpat, ņemot vērā, ka nav konstatējama kapitālsabiedrības darbības atbilstība VPIL 88. panta pirmajai daļai, KP aicina kapitālsabiedrību rūpīgi izvērtēt iespējamus ieguldījumus kapitālsabiedrības pamatlīdzekļos.

Līdz ar to KP arī neatbalsta Izvērtējumā un Rīcības plānā norādīto nepieciešamību pagarināt starp pašvaldību un tās kapitālsabiedrību noslēgto līgumu darbības termiņu līdz pieciem gadiem.

Noslēgumā, ņemot vērā, ka Izvērtējuma titullapā ir norādīts, ka Izvērtējums satur ierobežotas pieejamības informāciju un SIA „ĶEKAVAS SADZĪVES SERVISA CENTRS” komercnoslēpumu, kā arī to, ka KP nākotnē vēlēšies šī atzinuma satura publicēšanu¹³, KP lūdz

⁹ Satiksmes ministrijas konceptuālais ziņojums „Par valsts autoceļu ikdienas uzturēšanas tirgus atvēršanu no 2021.gada”. Pieejams:

https://www.sam.gov.lv/sites/sam/files/content/Sabiedribas%20Lidzdaliba/item_8688_smkz_240420_iud.doc

¹⁰ Izvērtējuma 25.lappuse.

¹¹ Izvērtējuma 42. un 53.lappuse.

¹² Asenizācijas pakalpojumi. Pieejams: <https://kekava.lv/asenizācijas-pakalpojumi/>, aplūkots 21.11.2022.

¹³ Kā tas tiek darīts arī ar citiem KP viedokļiem (atzinumiem) par publisko personu līdzdalību kapitālsabiedrībās un tiek veikts ar mērķi izglītēt sabiedrību konkrētajos jautājumos.

pašvaldību saprātīgā termiņā, taču ne vēlāk kā mēneša laikā norādīt uz konkrētām šī KP viedokļa (atzinuma) vietām, kuras satur ierobežotas pieejamības informāciju un kuru publicēšana nav pieļaujama (iezīmējot tekstu citā krāsā vai kā citādi identificējot konkrēto informāciju). KP lūdz sniegt pašvaldību informāciju arī gadījumā, ja, pašvaldības ieskatā, KP viedoklis (atzinums) ierobežotas pieejamības informāciju nesatur, par to atsevišķi norādot.

Ar cieņu
priekšsēdētāja p. i.

J. Račko